

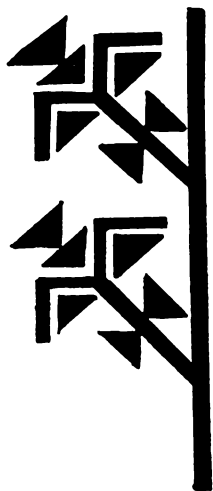
МОЯ
ПІСНЯ

ЄВГЕНІЯ (СЛАВКОВА) ЗАПЕВСЬКА

МОЯ ПІСНЯ

УКРАЇНСЬКЕ БІБЛІОТЕЧНЕ
ТОВАРИСТВО В ТОРОНТІ

ЄВГЕНІЯ (СЛАВКОВА) ЗАПЄВСЬКА

TULA-online.org

Обгортка й ілюстрації
ОКСАНИ БЕЗРУЧКО

Накладом
“ЖІНОЧОЇ ГРОМАДИ”
Нью Йорк, 1943

Мало не всі поезії, що поміщено в цьому збірничку, писалися так-би мовити “для себе,” не для друку. Може саме тому в них найбільше впливались особисті переживання, настрої, думки.

На бажання блищих товаришок зважилась я пустити у світ ці мої “закутки таємні.” Наколи декому з читачів вони припадуть до вподоби, особливо якщо дехто знайде в них відгомін своїх переживань, — більшого я не бажаю.

Жіночій Громаді, що взяла на себе видання, Оксані Безручко, що прикрасила цю книжочку ілюстраціями, і всім, хто щиро відгукнувся на справу цього збірника,—сердечна подяка.

Е. ЗАЛЕВСЬКА

Т У Г А

МОЯ ПІСНЯ

Моя пісня зродилась від муки,
Моя пісня купалась в сльозах,
Мою пісню плекала розпука,
Жаль пекучий будив по ночах.

Моя пісня росла сиротою
Серед бурних, кривавих подій
І замовкне такою-ж сумною,
Без привіту, без жадних надій.

То-ж тепер не дивуйтеся, люде,
Чому пісня моя все сумна;
З неї радість брентити не буде
І тоді, як співає весна.

РОЗЛУКА

Знова розлука, біль пекучий.
Самітність, думи невсипуці.
Змагання з долею й чекання
Нового, світлого стрівання.

За краплю щастя — море муки,
За день ясний — роки розлуки
Нам доля-мачуха судила,
Проте завзяття не розбила.

Поки коханням серце бється,
Страхом воно не стрепенеться.
За щастя й далі битись будем
І вірю я — його здобудем!

1936

НА Д С В І Ж О Ю М О Г И Л О Ю

Зівялії квіти, горбочок із глини,
Навколо каміння німе;
Ти тут спочиваєш, мій Друже єдиний,
Життя обірвалось тяжке.

Тернами, не квітами, шлях твій стелився;
Кривавились рани не раз,
Та гордим чолом ти униз не хилився,
Прийдешній виборював час.

Тебе тут на вічний спочинок лишили,
Я-ж в світі зосталась сама, —
З пошарпаним серцем, без друга, без ціли,
І сили, щоб жити, нема.

Горбочок із глини, зівялії квіти,
Навколо каміння німе —
Моєї розпуки мовчазнії свідки,
Ніхто з них жалю не уїме.

КОРОТКЕ БУЛО МОЄ ЩАСТЯ

Коротке було моє щастя,
Хоч пильно його доглядала,
На варті незмінно стояла,
У нього всю душу вкладала.
Коротке було моє щастя.

Як сонце було моє щастя,
Мені й у темряві світило,
В негоду теплом огортало
І сил в боротьбі додавало.
Як сонце було моє щастя.

Мов привид, минулося щастя,
Всю радість забрало з собою,
Лишило мене сиротою
Кінчати життя самотою.
Мов привид, минулося щастя.

БЕЗСОННОЇ НОЧІ

Вже пізня година, ні звука навколо,
Приспала ніч-матінка всіх.
Лиш я безталанна не маю спокою,
Мій сон не торкається вік.

Знеможена працею, прагну спочинку,
Так думи вже знову знялись,
Несила прогнати хоч-би на хвилинку,
П'явками у душу. вплялись.

І туга повзуча, мов гадина вється,
Отрутою серце вялить.
Минуле загубленим раєм здається,
Майбутнє? . . . Коли-б вже спочить!

ПУСТКА У СЕРЦІ

Пустка у серці — там Казки не стало.
Зникли всі радощі, муки лишились.
Мрії серпанком жалобним повились,
Вянуть у тузі-журбі.

Память, мов дяк над труною новою,
Байдуже лист за листом розгортає,
Щастя минулого повість читає . . .
Тіні блукають німі.

Тиша глибока у пустці панує:
Пісня урвалась, вже більш не озветься .
Маревом темним майбутнє здається,
Вогник надії погас.

Холодом віє у пустці самітній,
Все, що цвіло в ній, без Казки вмирає.
Ніч забуття тихо крилами має
Вічного спокою сні.

МІЙ ХРАМ

Глибоко у серці таємний куток —
Колишній мій храм почувань і думок —
Я пильно ховала від людського ока,
Бо все було сіре, буденне навколо.

З дитячого віку там казка росла,
Фантазія буйна їй мати була.
Які тільки образи там не вітали,
Відважнії мрії на варті стояли.

Плекала у храмі барвисті квітки,
Надії сплітали з них пишні вінки.
Були там волошки і маки польові,
Й палкого кохання троянди червоні.

Чим більше безбарвним бувало життя,
Шукала я в храмі моїм забуття, —
В найбільшу негоду—там світла хвилина,
Я там не самотна, багата, щаслива.

Враз серце спустошила буря страшна . . .
Лишилась від храму руїна одна.
І квіти барвисті від туги зівяли,
Безсмертники мертві їх місце зайняли.

Л И С Т И

Колишні, від часу пожовклі, листочки
Роками ховала, мов святощі, я.
В мережаних рясно, дрібненьких рядочках
Відбилось, як в люстрі, минуле життя.

То біль невтишимий тяжкої розлуки,
Зневіра і туга сльозами брелять;
Вже ніби несила терпіти ті муки,
Вже ніби останні акорди звучать.

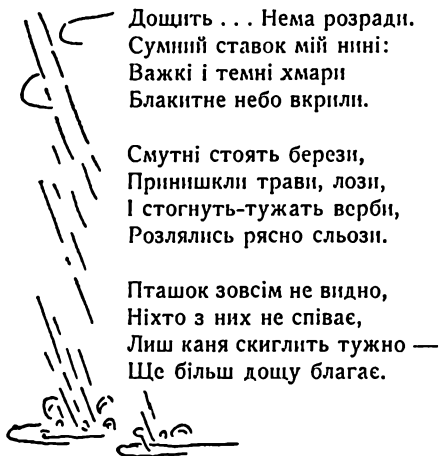
То владно розлялися світлі проміння —
Надії на завтра, на зустріч ясну;
В словах вже бадьорі, завзяті стремління,
Що в лютих морозах малюють весну . . .

Минулись і щастя жагуче і туга,
Лиш слід залишився в листочках старих,
Мов дух невмирущий спочившого друга
Усе ще блукає в рядочках дрібних.

Мій шлях незабаром скінчитися може.
Де діти вас, любі листочки старі?
Нема кому стати у вас на сторожі,
Щоби не заглянули очі чужі.

Вже ліпше своєю рукою спалити,
Аби не попали байдужим на глум . . .
Вогнем спалахнули, слізми не згасити.
Згоріли . . . на серці жалоба і сум.

ДОЩИТЬ

Дощить . . . Нема розради.
Сумний ставок мій нині:
Важкі і темні хмари
Блакитне небо вкрили.

Смутні стоять берези,
Принишкли трави, лози,
І стогнуть-тужать верби,
Розлялись рясно сльози.

Пташок зовсім не видно,
Ніхто з них не співає,
Лиш каня скиглить тужно —
Ще більш дощу благає.

ПІД НОВИЙ РІК

Навколо чути радісні гукання —
Новий стрічає Рік
Юрба весела, п'яна.
Пливуть з вином святочні побажання
Кому предовгий вік,
Кому багатство, слава.

Самотна я, лиш тіні біля мене,
Найблищих, дорогих,
Для мене незабутніх.
Нанижую невітні сльози-перли
В разок прохань сумних
До тебе, Рік Наступний.

Нехай для других слава і привіти,
Мені лиш сили дай
Народові служити.
Отруйним хвилям розпачу й зневіри
Вогнем страшним не дай
Моє життя палити.

Нехай нещирість, лицемірство, злоба
Оточують мене
Що дня і що години, —
Дай витревалости, щоб правда люба
Світила все мені
І в бурні хуртовини.

Щоб зі шляху тернистого не збочить
На легкі ті стежки,
Де бродять слабодухи,
Які народніх кривд немов не бачать,
Народніх ран тяжких.
Влий сили в кволу душу!

СНІЖИНКИ

Злітайте, спускайтесь, сніжинки легенькі
На лоно матусі-землі!
Накрийте брудне все покровом біленьким,
Сповийте серпанком імлі!

Щоб було врочисто, святочно навколо —
Гостей бо природа вся жде:
Під проводом Діда-Мороза старого
Зимовая Казка іде.

—

Цілуйте, цілуйте, сніжинки холодні,
В горяче обличчя мене!
Хай пестощі ваші, пекучо-ледові,
Проникнуть у серце саме.

Хай гасять вогонь поривань безнадійних,
Вколишуть бурхливії сни,
Хай зглядять із пам'яті спогади мрійні,
Минулого щастя пісні.

І буде на серці спокійно і тихо:
Вже вабить не стане життя,
Ні радощі його, ні деннеє лихо
Не збудять того забуття . . .

НЕ ПЛАЧ

Не плач, у тугу-розпач не впадай!
Вгамуй стражданням серце наболіле.
Печаль невтішну глибше заховай, —
Слізьми не вернеш щастя спопеліле.

Юрбі байдужій жаль свій не неси,
І закутки не розкривай таємні
Та співчуття ні в кого не проси —
Юрбі чужі пориви небуденні.

Доволі сліз, не нищ свого життя,
Сльозами не залляти горя-муки.
Лише у праці знайдеш забуття,
Не опускай в безсиллі кволі руки!

Я К - Б И В И . . .

Як-би ви в моїм серці хотіли
Хоч-би іскру маленьку збудить,
Ви би скоро той намір лишили —
Там лиш попіл холодний лежить.

То колись воно ярко палало
В пориваннях високих, святих;
Їх жорстоко життя подолало,
Затоптало у буднях нудних.

То колись я там скарби ховала,
Берегла їх від злобних людей, —
Доля люта потайки розкрала,
Насміялась мені до очей.

Довго сльози горячі я лила,
Довго долю благала — верни!
Сльози в попіл терпіння спалили,
Не пробудяться навіть вони . . .

То-ж сховайте найменше бажання
В моїм серці хоч іскру збудить:
Будуть зайві всі ваші старання —
Там лиш попіл холодний лежить.

ДРУГОВІ

Ви серця мені не відкрили свого,
На біль не жалілись ніколи.
Проте я вгадала—зазнало воно
Страждання і болю доволі.

Той біль Ви сховали глибоко в душі,
Від людського ока чим далі,—
Бо погляди, усмішки злобні, чужі
Ще більше жалю додавали.

О, як розумію, мій друже, я Вас,
Бо все, що й я мала святого,
Спалив, розпорошив безжалісний час
І в серці нема вже нічого.

Лиш згарище темне і тіні німі—
Мій цвинтарь сумний і болючий—
Проте дорогий він і рідний мені,
Хоч іншим—смішний і байдужий.

ОСІНЬ

Природа-мати доню милу,
Пестунку, осінь уродливу,
В барвисті шати одягла,
Серпанком легким сповила.

І самоцвітів не жаліла,
Так щедро ними наділила,
Що тішиться тепер сама —
Красуні кращої нема.

Палають, іскряться рубіни,
Чи то лиш ягоди калини,
Під сонця сяйвом золотим
Зайнялися вогнем ясным?

Тремтять на віях сльози-перли,
Чи то за літом тужать верби?
Його коханням дорогим,
Жагучим, бурним, молодим?

Із злата виткані килими
Простерлися шляхами тими,
Що похід свій веде вона —
Химерна діва чарівна.

І все застигло у мовчанні,
В задумі тихій, дивуванні,
Немов утіха неземна
Скувала чарами уста.

В ХВИЛИНИ ЗНЕВІРИ

В хвилини зневіри, в хвилини вагань,
Як душу сповне Вам сумнів і жаль,
Як думка безсильна, а в серці печаль.—

Хотіла-би, друже, я Вам допомогти;
Невидимо тінню до Вас підійти;
Утрачений спокій Вам знов віднайти.

Хотіла-би рани Вам свіжі обмить
І зілля цілюще до них приложить,
Щоб сили вернулись змагатися, жить.

Хотіла-би ласкою з серця прогнать
Зневіру-гадюку і смуток здолать;
Безжурними снами Вас тихо приспать.

Хотіла-б в дарунок я Вам принести
Не співи веселі, не пишні вінки,
А приятні щирої скромні квітки . . .

Хотіла-б . . . несила . . . жебрачка сама,
У світі широкім як палець одна;
А в серці лиш пустка, привіту нема.

Щ О Б У Д Е ?

ЩО БУДЕ...

Що буде з тобою моя Україно,
У час цей непевний змагань і борні?
Чи жде тебе інша, ще гірша руїна,
Чи волі проміння засяють ясні?

Болить моє серце, палає мій мозок
В страху непоборнім за долю твою,
Бо пильно чатує зажерливий ворог
Та цупко тримає він жертву свою.

А ми? Ми не маєм того розуміння,
Щоб силами власними к цілі іти.
А скільки таких, що згубили сумління,
Плазуючи рабськи і ласки ждучи?

Та прийде ще час і невідомі люде
Нарешті пізнають ту правду стару,
Що ворог із ласки нам другом не буде,
Що волю сами ми здобудем святу.

1934

НАД ОБРІЄМ...

Над обрієм нависли темні хмари
І палить мозок думка нездоланна:
Невже це знов всесвітня хуртовина
На волю випустить війни примари
І гордо виїде смерть збирати жнива?

Чи-ж то замало було сліз і крові,
Що так недавно землю напували,
Чи-ж то нічого людство не навчили
Незлічені, святі, невинні жертви,
Що богові війни на честь згоріли?

Про них ще свіжа пам'ять між живими,
Не висхли сльози і болять ще рани, —
Та вже нові, неситії тирани,
Спянілії стремліннями до слави,
Торують шлях народніми кістками.

1935

ЗЕМЛЯ БЕЗ ІМЕНИ

“Ця земля є без іменн.
Чи краще кажучи, має
тих імен забагато, аби мати одне.

І в а н О л ь б р а х т

Земля без іменн—то наше Закарпаття,
України рідної відірваний куток.
У парі там живуть і голод і нещастя
Й казкова велич гір, лісів, стрімких річок.

Це край, де в житі ще купаються дівчата,
Ворожучи для себе добрих женихів,
Де поночі в лісах блукають непевнята
І повітруліних лякаються танців.

Це край, де наші, в злиднях виснажені браття,
Віками дурені й грабовані ущерть,
Не знають, де шукати долю Закарпаття
Й яким богам молитися тепер.

Але дарма,—ростуть вже буйно сили молодії,
Озброєні науки світлом, завзяттям,
Здіймуть з очей батьків облуди всі чужії
Й країну рідну ту назвуть її імям.

1934

СТАРИЙ РІК (1935)

Ще рік один пролинув у минуле . . .
Жалю він по собі не залишив
В душі моїй, і серце тужно-чуле
Вінок подяки не плете йому,
Думки гудуть —
Забутий будь!

За що тебе хвалити, рік минулий?
З неволі гіркої не вивів нас,
Не зворушив зі сну заснулих
І волі світлої не привернув, —
Тому іди
У безвість ти!

Запишемо у память поколінням
Лишень той рік, прийдешній, осяйний,
Що увінчає успіхом стремління —
За волю й долю вперту боротьбу.
В серцях той рік
Буде на вік.

СНІГ

Повільно сніг злітає біло-чистий,
Вдягає все в убрання урочисте,
Ховає бруд в іскристій млі,
Несе з вершин спокій землі.

В душі брешуть святочні почування,
Краса в ній будить світлі поривання —
Незлюбні, як дитячий сміх,
Правдиві, чисті, як той сніг.

І тяжко вірити в реальну дійсність,
Що з того-ж неба, в хвилю ненадійну,
Прийти здолає жах і смерть,
Що знищить спокій той ущерть;

На пеленах біленьких намалює
Криваві квіти, душу розхвилює
Жаданням пімсти і жалю,
Захопить все в страшнім бою . . .

Тим часом сніг злітає біло-чистий,
Вдягає все в убрання урочисте,
Ховає бруд в іскристій млі,
Несе з вершин спокій землі.

В П О Т Я З І

Потяг рушив, їду я . . .
Де ж та стація моя?
Де, за чим, по що спішу?
Мого щастя не знайду.

Потяг швидче йде, гуде,
В даль невідому несе . . .
Щастя вмерло вже давно,
Память снігом замело . . .

Потяг зменшує свій хід.
Чом не можна час спинить?
Зупинила-б я його
Ще як щастячко цвіло.

Потяг свиснув, став нараз.
Чи то вже настав мій час?
Це та стація моя,
Де на все спочину я? . . .

ВІЙНА

ВІЙНА

В людині звір прокинувся одвічний,
І льється людська кров червоним морем . . .
Несуть у світ побідники новітні:
Пожарища, руїну й трупів гори.
І є між ними трупики маленькі
Дітей невинних, квітів непорочних.
Скривились болізно уста бліденькі,
Упявся в небо погляд не порушний.
Немов там відповідь знайти хотіли:
За що зруйновано їх рідну хату?
Вони-ж нікому лиха не робили,
За що-ж забито їх і маму, й тата?
У відповідь — лиш грім і блискавиці,
Вогнений дощ та град залізний,
Замість ліків, цілющої водиці,
На землю шле Перун всесильний . . .

— — — — —
Лунає стогін, зойк і плач шалений . . .
В руїнах тіні сунуться, блукають —
То виють пси із голоду скажені,
То матері дітей своїх шукають . . .

1940

ЖАЛОБА

В жалобі, смутку нарід наш,
В жалобі Україна:
Одвічним ворогом ще раз
Розпята Верховина.

На сході волі і весни
Надіями зоріла,
Вплітала щастя нам у сни,
До праці всіх будила.

Хижацькі орди—мадярня,
Мов хмара, налетіли . . .
Легінь змагався до кінця,
Аж . . . сили опустили.

Ліси і Тиса у плачу.
Прокляття шле Говерля.
Лишився в горах, на снігу
Кривавий слід
Раненого медведя.

РІК 1940

Скільки сліз материнських пролито,
Скільки люду ганебно забито,
Скільки сталі, заліза зужито, —
Щоби рік той кривавий скупати,
У червонії шати убрати,
Славу вічну, неславну скувати!

Розбудив він всі темнії сили,
Що потайки дрімали в людині, —
Непоборне наслідство тварини —
Розпалив ворожнечі багаття,
Ворогами зробилися браття,
Віковічні руйнують надбання.

Будуть згадувать в школах правнуки
Рік кривавий, їх прадідів муки.
Чи-ж вони скористають з науки?
Чи збудують новий світ, свободний,
Без нужди, щоб усі були рівні,
Щоб назавше минулися війни?

В Ж Е Д Р У Г И Й Р І К . . .

Вже другий рік кривавії події
В душі палке ворушать почуття:
Зневіру в людство, в перемогу мрії,
В народів світу братське співжиття.

Там, де життя пишалося красою,
Де людський розум цінности творив,
Змагаючись усесвіт охопить собою
І певний шлях в невідоме відкрити, —

Тепер там смерть розгнуздана гарцює,
Жнива збирає з нею голод-царь,
А розум в полоні над тим працює,
Як ліпше нищити людей-отар.

Насильство, жах, ненависть там панують.
Народів вільних цвинтарі ростуть.
Круки, ворони бенкети справляють,
Досхочу м'ясо людськеє клюють . . .

Невже-ж даремні були муки, жертви
Синів землі — борців за волю ту,
Що вогником привабливим уперто
Вікам світила в ніч страшну?

Вже не одна кривава ніч минула
Й не раз трусила буря людством всім,
Проте жадоба волі не заснула
І вогник ясний ще не згас зовсім.

Вересень 1940

НА Д М О Р Е М

По праці надмірній, в новім Вавилоні,
У день відпочинку я рвуся до моря, —
Щоб сонце ласкавє і хвилі солоні
Посилили тіло, притишили горе.

Щоб хоч на хвилинну примари криваві,
Воєнні новини, сучасні події,
Не мучили душу, спокій не збавляли,
Щоб в гарті зміцнились, не нікли надії.

Так любо віддатись пестливим промінням,
Замружити очі і слухати мрійно
Одвічного Діда таємні гудіння
Про царство підводне, про скарби безмірні.

* * *

Дивні твої пісні сьогодні, Діду!
Загрозливе й непевне щось у них.
Нема колишнього привіту й сліду.
Про щось страшне віщуєш нині ти.

Що кажеш? Бії на морі з ворогами?
І наші там змагаються сини?
Що все в огні . . . стікають кровю рани? . . .
А рятункові знищено човни?

О, годі вже, мовчи! Несила слухать.
Шукала тут я затишок, спокій;
Твої-ж гудіння тяжко душу мучать,
Пекучий жаль запалюють у ній . . .

* * *

І сонце і море так раптом змінились . . .
Проміння не пестять — докором печуть,
А гребні на хвилях немов зчервонілись:
Струмочки криваві в них певно течуть . . .

Вчувається гомін далекого бою,
Вчувається стогін ранених борців,
А я тут в запіллі шукаю спокою
І ніжних, привабливих снів.

І соромно стало за слабість хвилину
В часі цих кривавих змагань;
Беруся я знову за працю невпинну
Без тіні найменших вагань.

СЕСТРИ

Ми рано з тобою лишились на світі
Без матері, батька, без ласки, привіту.
Я старша, старалася мамою бути,
Тобі помагала сирітство забути,
Що дала-би мати, для тебе здобути . . .

Життя розєднало. Шляхи розійшлися . . .
Для тебе і щастя і спокій знайшлися;
Мої-ж промайнули роки пережиті,
Не тихо-спокійні — бурхливі, потужні,
То в щастю осяйнім, то в горю розпучнім.

Самітна лишилась на світі я нині,
Та в серці ще блимає вогник єдиний:
Хотілось-би ще раз тебе привітати;
Про біль мій, терпіння усі розказати
Та гірко на грудях твоїх заридати.

У вогнища твого хоч трохи погрітись.
На гордість твою — на Леська надивитись.
У тебе просити родинної ласки,
Як ти колись в мене цікавої казки
Просила в дитинстві, лягаючи спатки.

Чи може . . . о Боже, і думати лячно!
В цю бурю жахливу вже вогнище згасло?
Й над згарищем чорним ти плачеш-ридаєш,
Ні стріхи, ні кутика свого не маєш,
Від мене рятунку-поради чекаєш? . . .

НЕДОЛЯ

Чи є ще в світі де страждання ті,
Яких не знала ти, країно рідна?
Проте вже знову вороги лихі
В сльозах, в крові тебе купають бідну.

Дніпрові хвилі пінючись несуть
Ті сльози й кров у Чорне Море.
Могили, згарища лише ростуть,
Там де було родюче поле.

Столочено твій цвіт ще на весні . .
Весь стогне люд риданнями німими.
Тебе-ж саму розпяли на хресті
І ризами торгуються твоїми.

МАТИ

МАТИ

Не так у ті радісні, світлі хвилини,
А в хмарні, холоднії дні;
Не з надміру щастя, а з туги-зневіри,
Із уст коли рвуться жалі, —
Матусю, ми кличем, прийди!

Як сили не стане терпіти вже більше,
Як горем наповниться серце ущерть
І розум потьмарений думки не креше,
Тоді вилітає розпучливий зойк, —
Матусю, ти чуєш крик той.

Бо тільки одна ти збагнути здолаєш
Бездню пекучих страждань,
Бо тільки одна ти простити умієш
Провини нещасним синам.
Матусю, прости-ж ти і нам!

День Матері нині святкують по світі.
З любови, подяки дарунки дають,
У квіти вбирають коханії діти, —
Най очі матусині сліз вже не ллють.

Лиш ти безталанна, Українська Мати,
Непризнана світом, в неволі живеш.
Не квіти, а терни, не радість, а муки —
В цю днину дарунків ти інших не ждеш.

Та вірю, ще прийде й для тебе те свято:
Пишатимеш в колі свобідних дітей;
І матимеш радість, і квітів багато,
І висохнуть сльози зі скорбних очей!

В ДЕНЬ МАТЕРІ (1942)

Скорботна у день величавий,
Не квіти—дарунок від сина—
Портрет перед нею мовчазний,
В нім криється дивная сила.

У нього свій погляд втопила,
Забула і час і простори . . .
Ось ніби за ручку водила
Дитя своє любе ще вчора.

Як хорий, в горячці ночами
Маячив, боявся примари,
До себе тулила в нестямі,—
“Не бійся, мій сину, ти в мамі!”

А ось він веселий, привітний
У день її свята, раненько
Приносить веснянії квіти
І радісно беться серденько . . .

А потім його виряжала
У бій цей кривавий, далекий . . .
Всі річі сльозами скропляла,
В них біль виливала шалений . . .

Скорботна, самотна, втопилась . . .
Портрет; мов з серпанку, прозорий—
У нього свій погляд втопила,
Забула і час і простори.

ПАМ'ЯТИ МОЄЇ МАМИ

У розцвіті сил ти цей світ залишила,
Коханая Мамо, голубко моя.
Ще марились мрії, ще доля маніла
І щастям всміхалось прийдешнє життя.

Та смерть невблаганна усе позмітала.
Пішов незабаром і батько у слід,
А ми ще й по нині блукаєм світами,
Хоч голови наші присипав вже сніг.

Тебе лиш тепер я вповні оцінила,
Як горя повнісінький келих до дна
Прийшлося мені випити, як я зрозуміла,
Що в світі широкім я зовсім одна.

Я навіть могили твоєї не маю,
Щоб квітами ніжно прикрасить її.
Лиш спогади тихі, сповиті журбою,
Від тебе у спадок лишились мені.

КОЛИСКОВА 1940 РОКУ

Ой люлі, мій синоньку, люлі,
Тебе не досягнуть тут кулі!
Співатиму я над тобою,
Засни хоч годинку в спокою!

Над нами там пекло грохоче . . .
Хто нині в бою переможе?
Ой люлі, мій синоньку, люлі,
Тебе не досягнуть тут кулі.

Твій тато десь з ворогом бється,
Чи він ще до нас повернеться?
Ой люлі, мій синоньку, люлі,
Тебе не досягнуть тут кулі.

Питаєш — чом спалено хату?
Чом трупів усюди багато?
Ой люлі, мій синоньку, люлі,
Тебе не досягнуть тут кулі.

Як виростеш, все будеш знати;
Не раз пригадається мати,
Зруйнована хата і трупи;
Не раз стисне жаль твої груди.

Ой люлі, мій синоньку, люлі,
Тебе не досягнуть тут кулі!
Співатиму я над тобою,
Засни хоч годинку в спокою!

Р И Ж Н Е

Я Ч У Ю . . .

Я чую несміливі, ніжні пісні,
Що довго ховались у серці на дні,
Залякані зранку жорстоким життям,
Зрадливим, як море, тим людським буттям.

А так їм хотілось на сході весни
Розправити крильця, майнути в світи;
Співати про волю, кохання, красу,
Про казку життя і гріховну її святу.

Та чорную хмару вітри принесли,
Розвіяли мрії, піском замели.
І стала пустеля безплідна в душі,
Де світлії жили надії мої.

Принишкли у серці весняні пісні,
Як раннім морозом прибиті квітки,
А серце з розпуки вмлівало не раз,
Мов вічної ночі надходив вже час.

З роками пригоїлись рани старі
І щастя проміння всміхнулись мені,
В загітому серці ожили пісні
І рвуться на волю, безжурні, ясні.

1934

СЕРЕД ПРИРОДИ

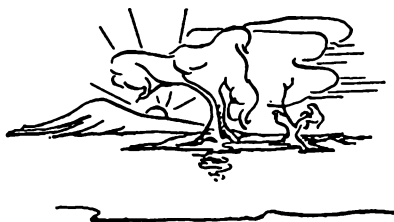
Незбагнута химернице-природо,
Яку ти владу маєш наді мною!
До тебе я прийшла знесилена, убога,
Пригноблена постійною журбою.

І ось лежу під деревом тінистим,
Спокійна як і ти, моя царівна,
І оком жадібним та ненаситним
Впиваю я красу твою чарівну.

Чому тебе люблю я так безмежно?
Чи не тому, що в місті, як в вязниці,
Я бачу тільки мури, ґрати, вежі,
Що людську смокчуть силу-крівавицю?

Чи не тому що я така самотна
В юрбі міській, чужій мені, веселій?
Чи не тому стремить душа скорботна
До тебе, як в борні забракне сили?

Під ласкою твоєю забуваю
Образи, злобу людську і терпіння, —
До тебе, мов дитина, припадаю
І рветься пісня з уст замість квіління.

ВИШИВАЧКА

Терпнуть пальці, сліпнуть очі,
В ухах мов-би дзвони бють;
Мало що лишилось ночі,
Час би вже лягти, заснуть . . .

Хрестик за хрестиком,
Квітами, листячком,
Взори барвисті плывуть.
Роки найкращії,
Мрії рожеві
В безвість безслідно ідуть.

Квіти привабливі,
Ніжні й яскравії
Іншим стелитимуть путь;
Терни колючії,
Рани болючії
Молодість, вроду змінють.

В зиму холодную, —
Старість самотную —
Нічим згадати весни.
Квіти веснянії,
Радощі світлії
Марилсь тільки у сні.

Н Ю Й О Р С Ь К І Х М А Р О Д Е Р И

Не знаю як у кого, але в мене
Ці горді і величні хмародери,
Що ніби з самим сонцем розмовляють,
Не радість, смуток в серці викликають.

Дивлюсь на них і мариться мені
Хатина вбога в нашому селі,
Не із заліза, міцного бетону, —
А з глини, дерева, соломи.

Не наймані раби-пролетарі,
А вся родина, всі — малі й старі
Хатину ту білесеньку свою
Поставили для себе у гаю.

Пишається вона, весела і ясна
І бачить все чи радість чи біда
Іде до тих, кого вона сховала,
Для кого рідна, наче мати, стала.

А ви, холодні й горді хмародери,
Хоч пишні, величаві і модерні,
Байдужі ви до горя, радости чи втіхи,
Що виглядають зпід соломяної стріхи.

Не знаю як у кого, але в мене
Ці горді і величні хмародери,
Що ніби з самим сонцем розмовляють,
Лиш смуток тихий в серці викликають.

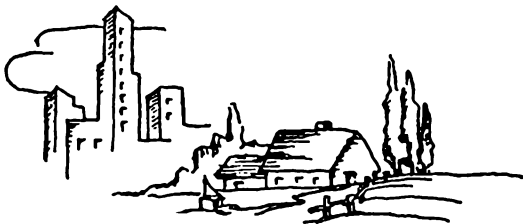
НА ХУТОРІ

З найбільшого міста, з Нью Йорку страшного
В жахливу горячку, із пекла живого,
Що вялить і сушить малого й старого,
Мені пощастило втікти —
На хутір, в ліси.

Нема хмародерів — гробниць величавих —
Де сховано серце, де розум на чатах,
Мамона слугитель покірний, мовчазний,
Багатство його стереже,
Для того живе.

Так любо ласкають тут сонця проміння,
Нарушують спокій лиш співн пташинні
І вітра із лісом таємні гудіння
Та ніжно струмочок дзюрчить,
Казки гомонить.

Тут хочеться тілом й душою спочити,
Розвіяти горе, надії збудити,
Набратися сил, щоб змагань не лишити,
В безсиллі не впасти в борні,
У місті, в знімі.

ЗАМОЖНИМ УКРАЇНЦЯМ

Чи знаєте ви, живучи у достатках,
Як діти від холоду й голоду мруть
У Богом і людьми забутих Карпатах,
А родичі долю з розпуки кленуть?

Чи бачили ви ті обличчя худенькі,
Без усмішки щастя, сумні без кінця,
Їх очі запалі, уста все бліденькі
Та струпом покриті нужденні тільця?

Чи-ж можна сумління так легко позбутись?
Вони-ж наші діти, вони мають жить —
Надії народу, країни майбутність!
Та як вас розбурхати, чим зворушить?

Як-би я хоч слово вогненеє мала,
Дорогу до вашого серця знайшла-б,
Жалем до нещасних його-б запалила,
І бажанням жертви у мент зайняла-б.

Забули-б тоді ви мізерні турботи,
Дрібнички звичайного, сірого дня,
З завзяттям віддали-б всі сили роботі,
Щоб дітям — надіям спасати життя.

ОКСАНІ Б.

Ти ще дитя, замріяне дитя;
Тебе ще не торкнувся бруд життя;
В рожевих барвах долю уявляєш;
Людей братами широко називаєш.

Вступаєш певним кроком на свій шлях;
Завзяття, віра іскряться в очах;
Ні боротьба, ні бурі не лякають, —
Пориви світлі у душі палають . . .

А що як люде мрії розібіють,
У серці сумніви кубло зівють,
Зневіра холодом дмухне у душу?
Чи стане сил тоді здолати муку?

**
✧

“ДРУЗІ”

Є друзі неначе у панцир закуті, —
В них щирости, правди даремне шукать:
На зовні привітність, розмови блискучі,
За панцирем—гади отруйні сичать.

Ті “друзі” найгірші від ворога злого,
Потайки зіпсули-б Вам ціле життя,
Для них не існує нічого святого,
Іх зброя — лукавство, дрібненька брехня.

ЛЕСЬКОВІ

Як Лесик мій милий
Вже буде великий,
Що зробить з ним доля химерна?

Чи дасть йому радість
І щастя пізнати,
Чи в горю утопить лукава?

Чи в душу дитячу,
Ласкаву і щиру
Прищепить любов до народу?

Чи з сміхом і глуфом,
Немов-би то жартом
Ненавистю спалить убогу?

О, доле свавільна,
До нас будь прихильна
Та Лесику щиро сприймай!

Любови до краю,
До бідного люду,
До правди і волі навчай!

НА МОРЮ

Море спокійне, мов сите дитятко,
Небо свою в нім купає блакить.
Хмароньки, сніжно-біленькі ягнятка,
Взори химерні ліниво снують.

Сонце привіт свій останній кидає,
Сріблом на хвильках тремтить його сміх;
Вітер легенький той сміх підбирає,
Граючись котить далеко на схід.

Наш пароплав, величавий і гордий,
В простір безмежний свобідно пливе,
Шлях зеленявий, іскристо-пінистий,
Вслід за собою невпинно веде.

Тиша на серці, — це море казкове
Легідний спокій, утіху дає.
Клопіт буденний, змагання життьове,
Все затихає, нечутним стає.

ЗА ОКЕАНСЬКИМ СЕСТРАМ

Щирий привіт вам, працюючі сестри,
Вигнані лихом із рідних осель!
Дяка сердешна за ваші пожертви
Лине до вас з наших вбогих осель.

Праця невтомна в далекій чужині
Молодість вашу, красу відняла,
Тугу-ж і смуток по рідній країні
Сила ніяка здолать не змогла.

Врізались в пам'ять вам образи-тіні
Горя, темряви, тяжкої біди;
Серце бажанням пройнято — на ділі
Краю в змаганнях його допомогти.

Лепта за лептою жертви приходять,
Світло під стріхи убогі несуть;
Вперто цеглини до купи складають,
Волі святої основи кладуть.

Хто його зна, чи ще вам доведеться
В рідній країні хоч трохи пожити, —
Вашим-же прикладом інші навчаться,
Як треба й здалека край свій любити.

РІЗДВЯНИЙ ПРИВІТ

(Лесі Г.)

Зі святом Різдвяним,
Зі святом осяйним
Сердечно вітаю я всіх.

Лишіть всі турботи,
Забудьте скорботи,
Хай радісний чується сміх!

Хай думи не мучать,
Хай очі не плачуть
За рідними в краю старім.

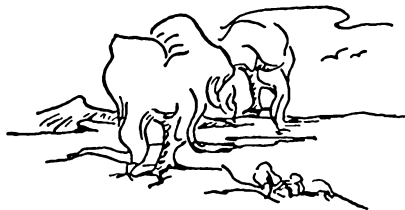
Бо плач не впокоїть,
І ран не загоїть
Та їм не pomoже нічим.

Ще прийде та днина,
Так ждана хвилина,
З руїни повстане наш край.

І буде там воля,
І буде там доля,
І сонцем всміхнеться нам край.

НА Д С Т А В К О М

Природо люба, рідна й на чужині,
Утіхонько єдина моя!
Мене вітаєш ти і, мов дитині,
Нашіптуєш чудеснії казки.
І любо так і млосно слухать казку,
Думки усі розплилися і я
Немов така мала-маленька стала —
Частиночка дрібнесенька твоя . . .
Ставок виблискує прозоро-чистий,
Відбилась ясно в нім небес блакить
І пишні дерева, високі й горді,
Незмінно вартою кругом стоять.
Усе тужливі і плакучі верби
Предовгі віти опустили в став,
Як в зеркалі на себе задивились
І заворожені неначе сплять.
Пташки безжурнії пісні співають,
Купаються в проміннях золотих,
А ластівки низесенько літають,
Черкаючи легенько по воді.
Нема журби, — все радістю сіяє,
Природі-матері співає гимн
І я до того хору долучаю
Хоч-би слабій і кволий голос мій.

СКРИПАК

То був зимовий, довгий вечір,
Мороз за вікнами міцнів,
А наш гурток в гостині теплій
Про справи ріжні гомонів.

Рої думок, турбот буденних
Мене не кидали і там,
Бо в сірих днях моїх злиденних
Ніякий вогник не вітав.

Нараз скрипак-мистець підвівся,
Взяв мовчки скрипку, наладив,
На хвилю в простір задивився,
Немов забуте щось будив.

І ось пливають натхненні звуки,
На скрипці струни, мов живі.
І радість світла, біль та муки
Сплелись в акорди чарівні.

Ридає скрипка — серце тужить,
Сміється вже — й воно разом.
Забулись враз мізерні нужди,
І зло здається вже добром.

Благословенні ви між нами,
Співці мистецтва і краси:
Ви будні вкрасили квітками,
Хвилину з вічністю сплели.

ЗНАЮ ДОБРЕ

Знаю добре—для мене минулись
Щастя, радість—примана життя.
Знаю добре—вже тільки лишились
Біль, самотність і туга моя.

Чом-же серце не хоче коритись?
Чом все ласки благає, тепла?
Чом міцніше змагається битись,
Як надходить блискуча весна?

Вже здавалося, ледом покрите,
В тузі вічній заснуло давно;
Та проміння зрадливо і тихо
Підповзли і . . . збудили його.

Десь зі сну пробудилися мрії,
Поскидали серпанок сумний,
Кличуть давні, забуті надії
Зустрічати світанок новий.

ВЕСНА

Весна промениста,
Яскраво-барвиста,
До решти прогнала
Зимові примари,
Розсипала чари
Полями, лугами,
Заглянула в місто,
Убрала намистом
Убогі садки.

І кидає оком,
Немов ненароком,
То ніжно-ласкавим,
То хитро-лукавим,
У кутик самотний,
Сумний, непривітний,
У душу турботну,
Мовчазно-скорботну —
У серце моє.

І кволе здригнулось,
Зі сну пробудилось,
Під пісню легеньку,
Під гомін тихенький;
Загріте промінням,
Солодким тремтінням,
Надією беться
Й нестримано рветься
Назустріч весні.

